

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 25.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

2006. május 25. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az érettségi feladatsor két részből áll.

- Az A rész a mindenki által megoldandó feladatokat tartalmazza a társadalom és jelenismeret témaköréből.
- A B rész két feladatsort tartalmaz:
  - I. gazdasági alapismeretek
  - II. pszichológiai alapismeretek

Kérjük, aláhúzással jelölje (fentebb) a vizsgázó, hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja. (Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (max. 75 pont) az I. rész (max. 55 pont) és II. rész (max. 20 pont) pontszámának összege adja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Válasszon ki egy olyan országot, ahol az európai átlagnál nagyobb méretben nőtt a házasságon kívül született gyerekek aránya 1970 és 1990 között.

.....

Keressen példát olyan országra, ahol a legnagyobb arányú változás 1990–2003 között következett be!

.....

Állapítsa meg, hogy 1960 és 2004 között melyik évben volt a legmagasabb a házasságban születettek aránya Magyarországon!

.....

(Helyes megállapításokért fél-fél pont. Részpontszám: 3 pont)

A következő 3 kérdés rövid kifejtést igényel.

1. Adjon magyarázatot a számsorokból kiolvasható tendencia okaira!

.....

.....

.....

.....

.....

(Részpontszám: 2 pont)

2. Keressen magyarázatot az európai országok közt mutatkozó nagyarányú eltérésre a házasságban vagy házasságon kívüli születés területén!

.....

.....

.....

.....

.....

(Részpontszám: 1 pont)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

-
3. Állami intézkedések időnként jelentősen befolyásolják a szülési hajlandóságot. Keressen erre példát a magyar vonatkozású adatokból, és az intézkedést értékelje a családok szempontjából!

.....

.....

.....

.....

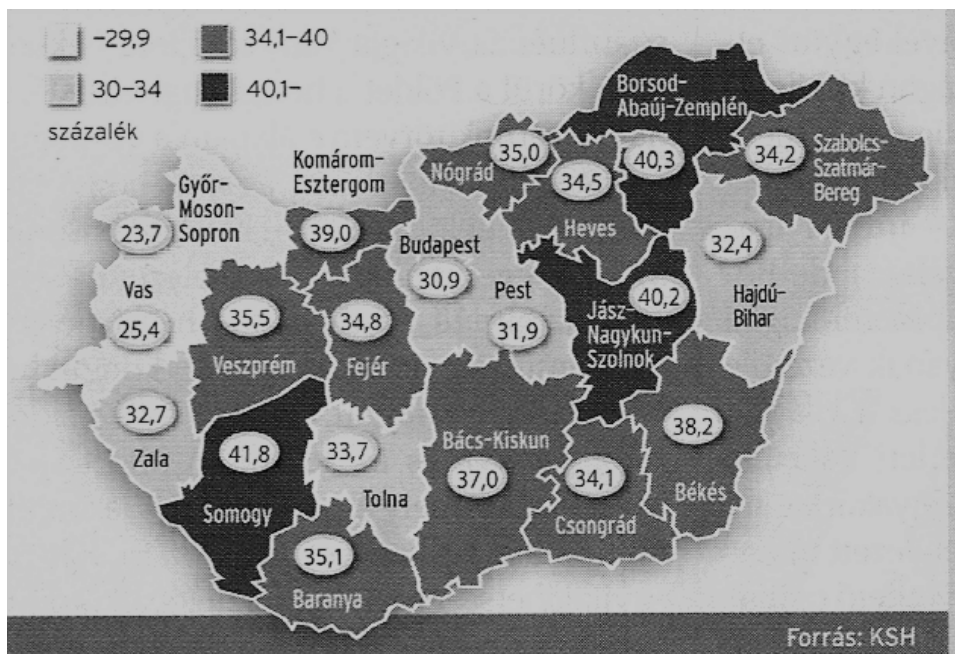
.....

(Részpontszám: 1 pont)

7 pont	
---------------	--

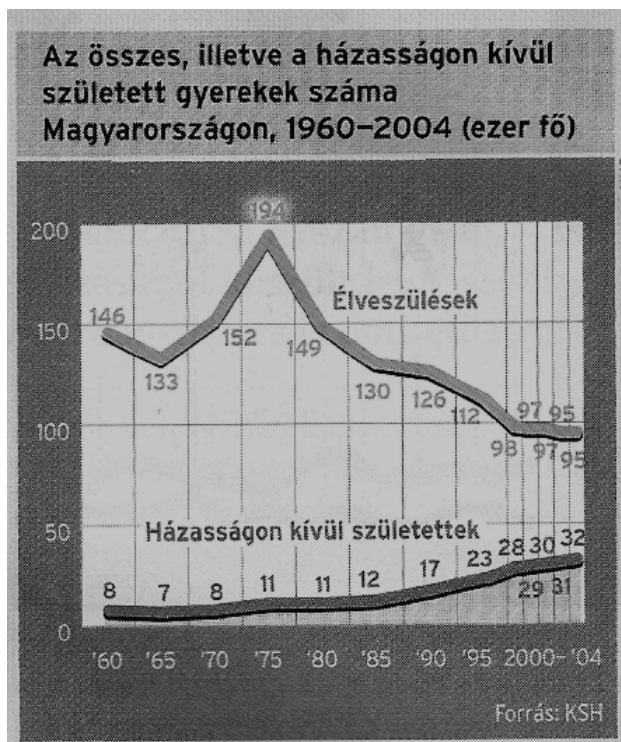
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Házasságon kívül született gyerekek aránya Magyarországon 2004-ben százalékban

A házasságon kívül születettek aránya Európa néhány államában*

Ország	1970	1990	2003
Ausztria	12,8	23,6	35,3
Belarusz	7,3	8,5	23,0
Bulgária	9,4	12,4	46,1
Csehország	5,4	8,6	28,5
Dánia	11,0	46,4	44,9
Finnország	5,8	25,2	40,0
Franciaország	6,8	30,1	44,3**
Görögország	1,1	2,2	4,3
Hollandia	2,1	11,4	31,3
Horvátország	5,4	7,0	10,2
Írország	2,7	14,6	31,4
Lengyelország	5,0	6,2	15,8
Lettország	11,4	16,9	44,2
Litvánia	3,7	7,0	29,5
Luxemburg	4,0	12,9	25,0
Magyarország	5,4	13,1	32,6
Nagy-Britannia	8,0	27,9	41,5
Németország	7,2	15,3	27,0
Norvégia	6,9	38,6	50,0
Olaszország	2,2	6,5	13,6
Oroszország	10,8	14,6	29,2
Portugália	7,3	14,7	26,9
Románia	3,5	4,0	28,2
Spanyolország	1,4	9,6	23,2
Svájc	3,8	6,1	12,4
Svédország	18,4	47,0	56,0
Szlovákia	6,2	7,6	23,4
Szlovénia	8,5	24,5	42,5
Ukrajna	9,2	11,2	19,9

*Az összes újszülöttnél képest. **2002-es adat.
Forrás: Nemzetközi Statisztikai Évkönyv – 2004. KSH

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A.5. Az alábbiakban fogalom-meghatározásokat olvashat. Írja a fogalmakat a kipontozott vonalra!

A/.....olyan módszer, melyben minden egyén szakosodik a termelési folyamat egy meghatározott szakaszának végzésére.

B/.....az a tudomány, amely az élőlények és a környezetük közötti kapcsolatokat vizsgálja, és olyan gondolkodási mozgalom, amely a természet egyensúlyának védelmét hirdeti.

C/.....tartósan szervezett, a helyi szintig tagolt társadalmi csoport, mely nemcsak tagjaitól, hanem szimpatizánsaitól is támogatást vár a közvetlen hatalomgyakorlás érdekében.

(Minden helyes megoldás 1-1 pontot ér)

3 pont	
---------------	--

A.6. Válassza ki és húzza alá az alábbi meghatározások közül azt az egyet-egyét, amely a keretben lévő fogalmakhoz tartozik!

Karizma

- Ókori despotikus uralkodó jellemzője
- Tömegeket magához vonzó személyes hatalom
- Kórusmű
- Szkanderbajnok tulajdonsága
- A hatalom multimédiás eszközökkel megvalósított legalizálása

Státus

- Mentális probléma, pszichés funkciók zavara
- Tekintélyt és megbecsülést biztosító pozíció
- Az egyén helye a társadalmi rend valamely dimenziójában
- Egy társadalmi csoport számára közös értékek képviselése
- Statisztikai alapegység
- Stabil társadalmi helyzet eredménye

(Csak mindkét helyes aláhúzás esetén jár a pont!)

1 pont	
---------------	--

A.7. Az alábbi kifejezések az Európai Unióval kapcsolatosak. Magyarázza meg a fogalmakat!

Integráció

.....
 .....

Jogharmonizáció

.....
 .....

2 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A.8. Az alábbiakban a kulturális globalizációval kapcsolatban olvashat megállapításokat. A szöveg és meglevő ismeretei alapján fogalmazzon meg a jelenség mellett és ellen 2-2 érvet.

Hollywood nagy hatást gyakorolt a modern világ egészének izlésére. Sorozatban készültek könnyen érthető, népszerű elbeszéléseket feldolgozó filmek, amelyek hőseivel bárki szívesen azonosult lélekben. A történetek – mindenki meglegedésére – boldog kifejezést nyertek, „happy end”-del végződtek. A legnagyobb „hősök” a filmekben kívül szerepeltek képregényekben, matricákon, pólókon, püszfigurák és játékbabák alakjaként. Az egyik legnépszerűbb, többször feldolgozott figura a Superman. 1930-as évek közepén

álmodta meg két középiskolás fiú. Superman nem földi lény. Gyermekkorában érkezett hozzánk a Kripton bolygóról. A fiú itt nevelkedett, s közben kiderült róla, hogy emberfeletti képességekkel rendelkezik. Kivételes adottságai mellett szép, szerény, jó és szolgálatkész is, aki életét a gonosz erők elleni harcnak szenteli.

(Forrás: Gönczöl Enikő: Én és a többiek)

A kulturális globalizáció előnyös, mert

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A kulturális globalizáció hátrányos, mert

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A.9. A feladatban a rendőri munka csoportosításával találkozik. Első feladatként írja a táblázat megfelelő oszlopába a felsorolt intézkedések betűjelét.

Közlekedésrendészet	Közrend és közbiztonság védelme	Bűnüldözés

Csoportosítandó tevékenységek:

- Házkutatást tartottak egy gyanúsított lakásán.
- Megbüntettek egy fiatalembert, aki piros jelzésnél átszaladt az úttesten.
- Traffipax segítségével szűrik ki a gyorsbajtókat.
- Helyszínelnek egy betörés után.
- Kihallgatják egy kocsmai verekedés szemtanúit.
- A rend biztosítása egy engedélyezett tüntetésen.
- Forgalomirányítás egy baleset után az elkerülő útra terelés érdekében.
- Motoros felvezetést végeznek egy nagykövet útvonalának biztosítására.
- Járőröznek egy futballpálya környékén egy meccs kezdete előtt.
- Rendőri korrupció elleni küzdelem.

3 pont	
---------------	--

A.10. Napjaink egyik modern társadalmi jelenségét bemutató karikatúrához kapcsolódik a következő feladat.

Adjon 5 szavas címet a képnek!

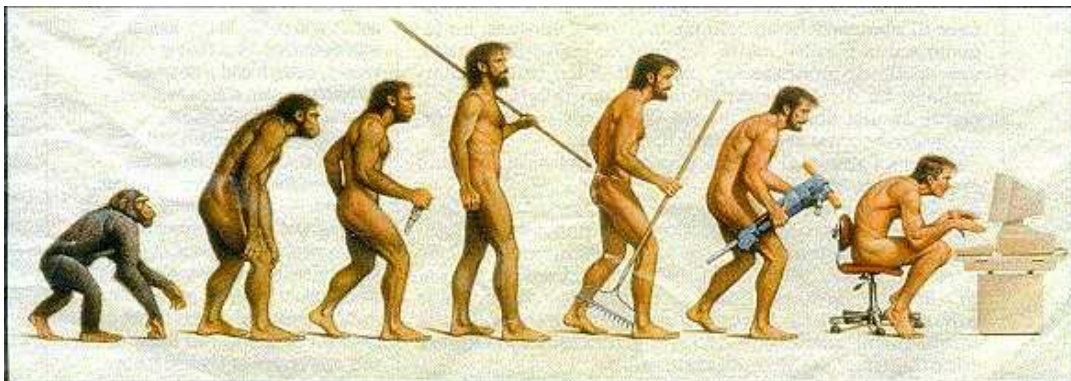
.....

Fogalmazza meg a kép mondanivalóját!

.....

.....

.....

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B rész

Ismételten felhívjuk figyelmét, hogy a B rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania!

**B. I.
Gazdasági alapismeretek**

B. I. 1/ Mit jelentenek az alábbi **betűszavak!**

1. GNP: .....
2. APEH: .....
3. kkt: .....
4. szja: .....

4 pont	
---------------	--

B. I. 2/ Húzza alá az igaz állítást!

I.

- A) Az infláció egyenlő a pénzromlással.
- B) Infláció mellett nem lehetséges gazdasági növekedés.
- C) Növekvő infláció növekvő kamatlábakat eredményez.
- D) A magas infláció kedvező a hitelezők számára.

II.

- A) A közalkalmazotti tanács szerepe ugyanaz a közalkalmazottak között, mint a szakszervezeteké a versenyszférában.
- B) A versenyszférában a üzemi tanácsok ugyanazt a szerepet töltik be, mint a közszférában a közalkalmazotti tanácsok.
- C) Szakszervezetet csak ott szabad létrehozni, ahol ehhez a munkaadók hozzájárulnak.
- D) Közalkalmazotti tanács bármely munkahelyen létrehozható.

III.

- A) A sikeres vállalkozást az tud alapítani, aki rendelkezik a megfelelő tőkével.
- B) A sikeres vállalkozás a jó ötlettel kezdődik.
- C) Az óvatosság a vállalkozó legfontosabb jellemzője.
- D) A sikeres vállalkozás meghatározója a rövidtávon elérhető profit.

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B. I. 3/ Döntse el, **igaz vagy hamis** egy-egy állítás. Húzza alá a megfelelőt!

a.) Magyarország külkereskedelmi mérlege egyre nagyobb aktívumot mutat, vagyis egyre pozitívabb.

Igaz - Hamis

b.) A profit az árbevétel és a költségek különbsége.

Igaz - Hamis

c.) Kft-t egy személy is alapíthat.

Igaz - Hamis

d.) A munkaerőpiacon a munkát keresők adják a keresletet.

Igaz - Hamis

e.) Magyarországon EU-tagságunk óta senki sem köteles vámot fizetni.

Igaz – Hamis

f.) A részvénytársaságok tulajdonosai minden vagyontárgyukkal felelnek a cég tartozásaiért.

Igaz – Hamis

(Elemenként fél pont)

3 pont	
---------------	--

B. I. 4/ Elemezze, értelmezze az alábbi esetet, tegyen **javaslatot** a megoldásra!

A szennyvízszippantás piacán az önkormányzat korlátozásokat vezetett be, csak egy vállalkozás végezheti ezt a tevékenységet az adott körzetben. A hivatal arra hivatkozott, hogy így jobban tudja ellenőrizni a vállalkozó tevékenységét, vagyis hogy hova ereszti le a szennyezett vizet, illetve ellenőrzése alatt tudja tartani a szolgáltatás árát. Az első néhány év tapasztalatai a következők voltak: az önkormányzat pályázatán vesztes, korábban ezt a tevékenységet végző vállalkozások tönkrementek; a szennyvízszippantás díja minden évben az inflációt meghaladó mértékben nőtt, a működési költségek, illetve a fejlesztési költségek növekedésére való hivatkozással; a szállító céget többször feljelentették, hogy nem tartja be a környezetvédelmi, illetve technológiai előírásokat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B.I.5/ Elemezze, értelmezze az alábbi esetet, mutassa be a marketing és az eladások összefüggését!

A Yamaha a világ zongorapiacának 40%-át uralta, az összes kereslet azonban évi 10%-kal csökkent. A zongoraágazat feladása helyett a Yamaha menedzserei alaposan megvizsgálták a piacot, és azt találták, hogy a zongorák zöme az idő nagy részében használatlanul, hangtalanul áll valahol. Kiderült, hogy sokkal több embernek van zongorája, mint ahányan játszani tudnak rajta. Az emberek nem szívesen töltik idejüket azzal, hogy a zongorázás mestereivé képezzék magukat. A Yamaha ezért úgy döntött, kiegészíti a piacon lévő zongoráit egy optikai és egy digitális technológiát tartalmazó berendezéssel, amely zongoradarabokat tud előadni, és meg is tudja ismételni zongoraművészek előadásait. Ez az újítás valósággal új életet lehelt a zongorapiacba.

(Kotler: Marketingmenedzsment. Műszaki Könyvkiadó, 1999. 406. o.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B.II.
Pszichológiai alapismeretek

B.II.1. Válasszon a megadott témákból egyet! Írjon 15-20 soros esszét a megadott szempontok alapján.

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

- **Miért fontos, hogy kommunikáljuk az érzelmeinket?**

Hogyan, mely csatornákon tesszük ezt?

Hogyan árnyalják a különböző kultúrák az érzelemkifejezést?

Fogalmazza meg saját véleményét is, és válaszát illusztrálja példákkal!

Vagy

- **Milyen fontossága van az intelligenciahányadosnak (IQ) az egyén életének sikerességében?**

Vannak-e más tényezők is abban, hogy milyen sikeres lesz az ember, hogyan tud megküzdeni a problémákkal?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám	Elért pontszám
A.1. Esszé	15	
A.2. Elemzés	10	
A.3. Esetelemzés	7	
A.4. Ábraelemzés	7	
A.5. Felismerés	3	
A.6. Aláhúzás	1	
A.7. Fogalommagyarázat	2	
A.8. Érvelés	4	
A.9. Csoportosítás	3	
A.10. Asszociáció	3	
A rész összesen	55	
B rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám	Elért pontszám
Gazdasági alapismeretek		
B.I.1. Betűszavak	4	
B.I.2. Kiválasztás	3	
B.I.3. Igaz-hamis	3	
B.I.4. Elemzés	5	
B.I.5. Elemzés	5	
VAGY Pszichológiai alapismeretek		
B.II.1. Esszé	10	
B.II.2. Elemzés	5	
B.II.3. Elemzés	5	
B rész összesen	20	
Írásbeli összesen	75	

---

 javító tanár

	elért pontszám	programba bevitt pontszám
Feladatsor		

---

 javító tanár

---

 jegyző